

A : پاسخ نامه (کلید) آزمون ۳۰ فروردین ۱۳۹۸ گروه دهم علوم انسانی دفترچه

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34
- 35
- 36
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41
- 42

- 51
- 52
- 53
- 54
- 55
- 56
- 57
- 58
- 59
- 60
- 61
- 62
- 63
- 64
- 65
- 66
- 67
- 68
- 69
- 70
- 71
- 72
- 73
- 74
- 75
- 76
- 77
- 78
- 79
- 80
- 81
- 82
- 83
- 84
- 85
- 86
- 87
- 88
- 89
- 90
- 91
- 92

- 101
- 102
- 103
- 104
- 105
- 106
- 107
- 108
- 109
- 110
- 111
- 112
- 113
- 114
- 115
- 116
- 117
- 118
- 119
- 120
- 121
- 122
- 123
- 124
- 125
- 126
- 127
- 128
- 129
- 130
- 131
- 132
- 133
- 134
- 135
- 136
- 137
- 138
- 139
- 140
- 141
- 142

43
44
45
46
47
48
49
50

93
94
95
96
97
98
99
100

143
144
145
146
147
148
149
150

دوره‌ی متوسطی دوم

(پایه‌ی دهم انسانی)

۳۰ فروردین ۹۸

ردیف	مواد امتحانی	صفحه‌ی
۱	فارسی و نگارش (۱)	۳
۲	فارسی و نگارش (۱) (شاهد گواه)	۴
۳	عربی زبان قرآن (۱)	۵
۴	دین و زندگی (۱)	۶
۵	زبان انگلیسی (۱)	۷
۶	ریاضی و آمار (۱)	۸
۷	اقتصاد	۹
۸	علوم و فنون ادبی (۱)	۱۱
	علوم و فنون ادبی (۱) (شاهد گواه)	۱۱
۹	تاریخ (۱) ایران و جهان باستان	۱۲
۱۰	چغرافیای ایران	۱۳
۱۱	جامعه‌شناسی (۱)	۱۳
۱۲	منطق	۱۴
۱۳	منطق (شاهد گواه)	۱۵

بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف حام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - تلفن چهار رقمی ۶۴۶۳-۰۲۱ داخلی ۱۶۵

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلمچی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

فارسی و نگارش (۱)

۱-

(سیرمفتر علی مر تقوی)

شاعر در بیت صورت سؤال از مخاطب می‌خواهد به او لطف کند و او را از بند بیرون آورد.

(واژه، صفحه‌ی ۱۱۹ کتاب فارسی)

۲-

(سپهر حسن‌فان‌پور)

پدرام: آراسته، نیکو، شاد - زبون: خوار

(واژه، واژه‌نامه‌ی کتاب فارسی)

۳-

(سپهر حسن‌فان‌پور)

در بیت گزینیه‌ی «۴»، شاعر عبارت «بیانی نغز» را در نظر داشته است.

(املا، صفحه‌ی ۱۰ کتاب فارسی)

۴-

(سپهر حسن‌فان‌پور)

الف) به آورد با او بسنده نبود: «نبود» ماضی ساده است. دقت کنید «بسنده» مسند است.

ب) کنون من گشایم چنین روی و موی: «گشایم» فعل مضارع هست ولی مستمر نیست.

ج) ز چنگم رهایی نیایی مشور: «نیایی» مضارع است.

د) زمانه ز مادر چنین ناورید: «ناورید» در معنای «نیاورد» ماضی ساده است.

هـ) یر از درد بودند برنا و پیر: «بودند» ماضی ساده است.

(دانش‌های ادبی و زبانی، صفحه‌های ۱۰۴ تا ۱۰۷ کتاب فارسی)

۵-

(آلیتا مفاخرزاده)

دقت کنید «ای» پیش از «دریغ» حرف ندا نیست، شاعر «دریغ» را مخاطب قرار نداده است.

(دانش‌های ادبی و زبانی، صفحه‌ی ۱۱۵ کتاب فارسی)

۶-

(آلیتا مفاخرزاده)

«ش» متصل به «سیمین» در بیت گزینیه‌ی «۳» باید ساکن خوانده شود.

(دانش‌های ادبی و زبانی، صفحه‌ی ۱۵ کتاب فارسی)

۷-

(آلیتا مفاخرزاده)

«بیم» در مصراع «ز کس جز خداوندشان بیم نیست» نهاد است. دقت کنید «نیست»

به معنای «وجود ندارد» اسنادی نیست. در بیت صورت سؤال، «خاموش» مسند، «آه»

نهاد، «گردون» متمم و «کشته» صفت بیانی است.

(دانش‌های ادبی و زبانی، صفحه‌ی ۱۱ کتاب فارسی)

۸-

(حمید اصفهانی)

الف) «سایه برخاکم فتد آن سرو بالا را» یعنی «سایه‌ی آن سروبالا بر رخم فتد».

ب) «آفت رسد گل‌های رعنا را» یعنی «به گل‌های رعنا آفت رسد».

ج) در جمله‌ی «کسی احوال فردا را نمی‌داند»، «را» نشانه‌ی مفعول است.

د) در جمله‌ی «ذوق خاکبوسی مسیحا را بر زمین آرد»، «را» نشانه‌ی مفعول است.

هـ) «به عشق ناتمام او چه حاجت روی زیبا را؟» یعنی «برای روی زیبا، چه حاجت به

عشق ناتمام او وجود دارد؟»

(دانش‌های ادبی و زبانی، صفحه‌ی ۱۱۷ کتاب فارسی)

۹-

(حمید اصفهانی)

گروه‌هایی که وابسته‌ی پیشین دارد: «آن صفت» - «این صورت»

گروه‌هایی که وابسته‌ی پسین دارد: «صاحب ادب» - «سخن او» - «خلق و خوی من»

(دانش‌های ادبی و زبانی، صفحه‌ی ۱۱۹ کتاب فارسی)

۱۰-

(حمید اصفهانی)

عبارت «لاله رنگ» در بیت گزینیه‌ی «۳» تشبیه دارد. دقت کنید «لاله» و «رنگ» در

دیگر ابیات دو واژه‌ی کاملاً جدا با نقش‌های دستوری متفاوتند. همچنین «جام عمر»

نیز در بیت پاسخ، تشبیه است.

(آرایه‌های ادبی، صفحه‌ی ۱۰۴ کتاب فارسی)

فارسی و نگارش (۱) (شاهد «گواه»)

۱۱-

(کتاب آبی - سراسری زبان ۸۶)

«بار داشتن» یعنی «اجازه‌ی دیدار پادشاه را یافتن». در بیت گزینیه‌ی «۲» «بار» به این معنا، به معنای «مرتب» و نیز «آن چه حمل می‌کنند» به کار رفته است و با «یار» نیز جناس ناقص دارد: رقیبان بارها به درگاه تو بار دارند، ای یار، چرا من که بارت را می‌برم بار ندارم؟

(آرایه‌های ادبی، صفحه‌های ۱۱۷ و ۱۱۸ کتاب فارسی)

۱۲-

(کتاب آبی)

مصراع چهارم درست معنا شده است: «سوداگران» معنای «مشتریان» دارد و «نکته گفتن» به معنای «شوخی کردن» است. علت نادرستی در سایر مصراع‌ها: «الف»: «کل شدن»: کچل و بی‌موشدن / «ب»: «صدر»: بالای هر مکانی / «ج»: «حاذق»: ماهر، چیره‌دست

(مفهوم، صفحه‌ی ۱۱۵ کتاب فارسی)

۱۳-

(کتاب آبی)

مصراع صورت سؤال خطاب به خداوند است و شاعر در آن می‌گوید هرگز از خداوند سیر نمی‌شود. هر چهار مصراع حدوداً می‌توانند مکمل معنایی این مصراع باشند، اما تنها مصراع گزینیه‌ی «۲» است که تمثیلی برای همین معنی آمده است: خداوند، تو می‌دانی که جانم از تو سیر نمی‌شود، همان‌طور که هیچ ماهی دمی از آب سیر نمی‌شود و از آن نمی‌گریزد.

(مفهوم، صفحه‌ی ۱۱۷ کتاب فارسی)

۱۴-

(کتاب آبی)

«دریدن جگرگاه دیو سپید» و «بی‌مرگ بودن» زمینه‌ی خرق عادت حماسه را بیان می‌کند.

(مفهوم، صفحه‌ی ۱۰۹ کتاب فارسی)

۱۵-

(کتاب آبی)

در گزینیه‌های «۲، ۳ و ۴» به این مفهوم اشاره شده است که گرفتاری‌های انسان‌ها یا مخلوقات دیگر، خواسته یا ناخواسته از جانب خود آن‌هاست (از ماست که بر ماست) اما در گزینیه‌ی «۱» به درهم آمیختگی خوشی‌ها و ناخوشی‌های دنیا اشاره شده است.

(مفهوم، صفحه‌ی ۱۰۷ کتاب فارسی)

۱۶-

(کتاب آبی)

در بیت گزینیه‌ی «۱» به این نکته اشاره شده است که نادانی و غرور موجب نابودی است (نباید فریفته‌ی زور بازو شد و با نادانی، خود را به خطر افکند) اما در سایر ابیات بر این نکته تأکید شده است که اگر اراده و عنایت خداوند نباشد، انسان قادر به انجام دادن هیچ کاری نخواهد بود.

(مفهوم، صفحه‌ی ۱۰۷ کتاب فارسی)

۱۷-

(کتاب آبی)

در ابیات گزینیه‌های «۲، ۳ و ۴»، بر مفهوم میهن‌دوستی و دفاع از وطن تأکید شده است اما در بیت گزینیه‌ی «۱»، شاعر وطن را زندان و چاه تصور کرده است که با ترک آن، می‌توان خود را از رنج و محدودیت رها کرد.

(مفهوم، مشابه صفحه‌ی ۱۱۱ کتاب فارسی)

۱۸-

(کتاب آبی)

بیت گزینیه‌ی «۱» می‌گوید کسی که از تقلید رها شده است، همه‌چیز را به درستی می‌بیند. در بیت گزینیه‌ی «۲» ناصر خسرو می‌گوید دین او از سر تقلید نیست، صرفاً بر اساس عقل و منطق است چرا که خداوند با تقلید برای انسان آشکار نمی‌شود. بیت گزینیه‌ی «۳» نیز به مخاطب می‌گوید برای رسیدن به آرزوها و نیز به حقایق، از تقلید دست بردارد. بیت گزینیه‌ی «۴» بر خلاف سایر ابیات نظر مثبتی نسبت به تقلید دارد و آن را مانند عصایی می‌خواند که یاری‌دهنده‌ی شخص است.

(مفهوم، صفحه‌ی ۱۱۶ کتاب فارسی)

۱۹-

(کتاب آبی - سراسری انسانی ۸۵)

معنای ضرب‌المثل: «از کوزه همان برون تراود که در اوست». بیت گزینیه‌ی «۱» نیز با مفهوم ضرب‌المثل یکسان است: مصراع دوم: می‌گوید: «آه درونم به صداقت گفتارم گواهی می‌دهد».

(مفهوم، صفحه‌ی ۱۱۹ کتاب فارسی)

۲۰-

(کتاب آبی)

«عشق»، «حیرت» و «استغنا» سه مرحله‌ی عرفانی است که ابیات گزینیه‌های «۲»، «۳» و «۴» به آن‌ها مربوط است. مفهوم مشترک ابیات صورت سؤال و گزینیه‌ی «۱» آن جاست که همگی می‌گویند در این دنیا، هر کس به کاری مشغول است در حالی که اگر خداوند نور خود را به این دنیا بتاباند، «چندبینی» از بین می‌رود، همه او را می‌بینند و رو به سوی او می‌آورند.

(مفهوم، صفحه‌ی ۱۱۸ کتاب فارسی)

عربی (زبان قرآن (۱))

۲۱-

(رضا معصومی، ترجمه، صفحه‌ی ۷۲)

«كَانَ ... يُصَدِّرُ»: صادر می‌کرد (ماضی استمراری) / «بلدنا الغنی»: کشور ثروتمند ما / «قِسْمًا مِن»: قسمتی از / «الغاز»: گاز / «إلى البلدان الصناعیة»: به کشورهای صنعتی / «فی الماضي»: در گذشته

۲۲-

(رضا معصومی، ترجمه، ترکیبی)

ترجمه صحیح عبارت: «با میهمانان محترمان هم‌نشینی کن تا پدرت غذا را بیاورد!»
«جالس»: هم‌نشینی کن / «أجلس»: بنشان

۲۳-

(مریم آقاییاری، ترجمه، ترکیبی)

ترجمه درست گزینه‌های دیگر:

گزینه‌ی «۱»: «غذاها در ساعت یک ریح به هشت بر سر سفره آورده شد.»
گزینه‌ی «۳»: «... با رنگ سبز تزیین کنم، زیرا آن رنگ آرامش است.»
گزینه‌ی «۴»: «حُبُوباً» جمع مکسر و به معنای «قرص‌هایی» است.

۲۴-

(مبیر همایی، مفهوم، صفحه‌ی ۶۶)

ترجمه عبارت صورت سؤال: «خاموشی زبان، (سبب) سلامتی انسان است.» این جمله با گزینه‌ی «۲» می‌تواند هم‌مفهوم باشد، چون هر دو به بلاخیز بودن زبان اشاره دارند.
ترجمه گزینه‌های دیگر:
گزینه‌ی «۳»: «(انسان) بزرگوار هنگامی که وعده دهد، وفا می‌کند.»

۲۵-

(درویشعلی ابراهیمی، لغت، ترکیبی)

ترجمه درست گزینه‌های دیگر:

گزینه‌ی «۱»: «أدویة»: داروها / «آبار»: چاه‌ها / «الکراسی»: صندلی‌ها
گزینه‌ی «۲»: «مُنَحَدَرَات»: سرازیری‌ها
گزینه‌ی «۴»: «موانی»: بندرها / «صَفراء»: زرد

۲۶-

(درویشعلی ابراهیمی، مفهوم، ترکیبی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۲»: (انتقال نفت کشیدن لوله‌ها کم‌خطرتر است.) ← نادرست
گزینه‌ی «۳»: (هفتاد و نه منهای پنجاه مساوی است با بیست و هفت.) ← نادرست
گزینه‌ی «۴»: (غذای صبحانه، برنج با خورش بادمجان است.) ← نادرست

۲۷-

(مریم آقاییاری، لغت، صفحه‌ی ۸۱)

تمامی گزینه‌ها (پسته، فرش، نفت) جزء کالاهای صادراتی‌اند، ولی «موزه» در گزینه‌ی «۴» نام مکان است و با بقیه کلمات در سایر گزینه‌ها تفاوت دارد.

۲۸-

(علی‌اکبر ایمان‌پرور، لغت و قواعد، صفحه‌ی ۶۹)

«حُزْنٌ» مبتدا و مرفوع و مضاف است و «المؤمنین» مضاف‌إلیه است که باید مجرور با (ی) شود، پس «المؤمنین» برای جای خالی مناسب است.

۲۹-

(مریم آقاییاری، قواعد، صفحه‌ی ۷۶)

صورت سؤال نائب فاعلی را خواسته که جمع مکسر باشد. در گزینه‌ی «۲»، «أستخدم» فعل ماضی مجهول و «عمّال» (جمع مکسر عامل) نائب فاعلش است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه‌ی «۱»: «یُغْلَقُ» فعل مضارع مجهول و «بابٌ» (مفرد) نائب فاعلش است.
گزینه‌ی «۳»: «تُعْطَى» فعل مضارع معلوم از باب «إفعال» است و مجهول نیست که نائب فاعل داشته باشد، بلکه فاعلش «تلك» است.
گزینه‌ی «۴»: «تُسَمَّى» فعل مضارع مجهول و «هذه» (اسم اشاره) نائب فاعلش است.

۳۰-

(مبیر همایی، مکالمه، صفحه‌ی ۶۷)

چرا این داروها را می‌خری؟ زیرا مادرم این روزها بیمار است.

ترجمه گزینه‌های دیگر:

گزینه‌ی «۱»: «زیرا همکارانم در کاروان هستند.»
گزینه‌ی «۲»: «تشکر لازم نیست.»
گزینه‌ی «۳»: «آن را از داروخانه خریدیم.»

دین و زندگی (۱)

۳۱-

(مفرد آقا صالح، اعتماد بر او، صفحه‌ی ۱۱۰ و ۱۱۱)

امام صادق (ع) فرمود: «خداوند به داود (ع) وحی کرد هر بنده‌ای از بندگانش به جای پناه بردن به دیگری با نیت خالص به من پناه آورد، از کارش چاره‌جویی می‌کنم، گرچه همه آسمان‌ها و زمین و هر چه در آن‌هاست، علیه او برخیزند»
هنگامی که پیامبر اکرم (ص) از مردمی که اهل کار و فعالیت نبودند، پرسید: «شما چگونه مردمی هستید؟» گفتند: ما توکل کنندگان بر خدا هستیم.

۳۲-

(مفرد رضایی بقا، اعتماد بر او، صفحه‌ی ۱۰۹ و ۱۱۰)

امام علی (ع) در یکی از دعاها می‌فرماید: «اگر مصیبت‌ها بر آنان (متوکلان) فرو بارد، به تو پناه آورند و روی به درگاه تو دارند، چون می‌دانند سر رشته کارها به دست توست.»

اینکه سر رشته کارها و ضرر یا نفع انسان به دست غیر خدا نیست و فقط به دست خداست در آیه شریفه «إِن أَرَادَتِ اللَّهُ بِمُضِرِّ لِهٖ هُنَّ كَاثِفَاتٌ ذُرَّهٖ أَوْ أَرَادَتِ بِرَحْمَةٍ لَّهٗ هُنَّ مُمْسِكَاتٌ رَّحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ: اگر خدا خواهد که به من زبانی رسد، آیا آنان دورکننده‌ی گزند او هستند؟ یا اگر رحمتی برای من خواهد، آیا آنان بازدارنده‌ی رحمت او هستند؟ بگو خدا برای من کافی است.» ذکر شده است.

۳۳-

(سیر کمال‌الدین سیفی، اعتماد بر او، صفحه‌ی ۱۱۱)

توکل در جایی درست است که انسان مسئولیت و وظیفه خود را به خوبی انجام دهد، یعنی فکر و اندیشه خود را به کار گیرد، با دیگران مشورت کند، بهترین راه ممکن را انتخاب نماید و با عزم و اراده محکم برای رسیدن به مقصود تلاش کند. توکل جانشین تنبلی و ندانم کاری افراد نیست، بلکه کمک کننده و امید دهنده به کسی است که اهل همت، تعقل و پشتکار است.

۳۴-

(مفرد رضایی بقا، اعتماد بر او، صفحه‌ی ۱۰۸ و ۱۰۹)

آن‌گاه که دانستیم سرنوشت ابدی انسان‌ها براساس رفتار آن‌ها در دنیا تعیین می‌شود، لازم است بار دیگر با خدای خود «تجدید عهد» کنیم.

انسان متوکل می‌داند که در صورت انجام وظیفه، هر نتیجه‌ای که به دست آید، به مصلحت اوست، اگر چه خود به آن مصلحت آگاه نباشد. گاهی چیزهایی را به نفع خود می‌پنداریم در حالی که به ضرر ماست یا اموری را به ضرر خود می‌دانیم در حالی که به نفع ماست: «وَ عَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ...»

۳۵-

(امیر امیربیکلی، دوستی با خدا، صفحه‌ی ۱۱۹ تا ۱۲۱)

اگر ما کسی را دوست داشته باشیم، تلاش می‌کنیم هر آنچه را او دوست دارد انجام دهیم تا علاقه خود را به او نشان دهیم. در احادیث آمده است: «خداوند، بنده گناهکار توبه‌کننده را دوست دارد.» بنابراین توبه از گناهان پیروی از دستورات خداوند است و جهاد در راه خدا، ناظر بر «بیزاری از دشمنان خدا و مبارزه با آنان» است.

۳۶-

(مفرد علی عبارتی، دوستی با خدا، صفحه‌ی ۱۱۸)

قرآن کریم یکی از ویژگی‌های مؤمنان را دوستی و محبت شدید آنان نسبت به خدا می‌داند و می‌فرماید: «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَ الَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لَّهِ: و بعضی از مردم همتیانی را به جای خدا می‌گیرند. آنان را دوست می‌دارند مانند دوستی خدا اما کسانی که ایمان آورده‌اند به خدا محبت بیشتری دارند.»

۳۷-

(مفرد علی عبارتی، دوستی با خدا، صفحه‌ی ۱۱۶ و ۱۱۷)

حدیث شریف «ارزش هر انسانی به اندازه چیزی است که دوست می‌دارد.» با بیت تا در طلب گوهر کانی، کانی / تا در هوس لقمه نانی، نانی» قرابت معنایی دارد. امام سجاد (ع) می‌فرماید: «بارالها! خوب می‌دانم هر کس لذت دوستی‌ات را چشیده باشد، غیر تو را اختیار نکند و آن‌کس که با تو انس گیرد، لحظه‌ای از تو روی گردان نشود.»

۳۸-

(امیر امیربیکلی، دوستی با خدا، صفحه‌ی ۱۱۹ تا ۱۲۱)

برخی می‌گویند: اگر قلب انسان با خدا باشد، کافی است و عمل به دستورات او ضرورتی ندارد، آن‌چه اهمیت دارد، درون و باطن انسان است، نه ظاهر او. اما این توجیه با کلام خدا سازگار نیست. خداوند عمل به دستوراتش را که توسط پیامبر (ص) ارسال شده است، شرط اصلی دوستی با خدا اعلام می‌کند و می‌فرماید: «قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ...»

امام خمینی (ره) بر مبنای جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» که پایه و اساس بنای اسلام است و مرکب از یک «نه به هرچه غیر خدا» و یک «آری به خدای یگانه» می‌باشد، می‌فرماید: «باید مسلمانان، فضای سراسر عالم را از محبت و عشق نسبت به ذات حق و نفرت و بغض عملی نسبت به دشمنان خدا لبریز کنند.»

۳۹-

(مفرد آقا صالح، یاری از نماز و روزه، صفحه‌ی ۱۳۰ و ۱۳۴)

خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: «وَ أَمِ الْصَّلَاةِ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَ الْمُنْكَرِ وَ تَذَكَّرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ: و نماز را برپا دار، که نماز از کار زشت و ناپسند نهدی می‌کند و قطعاً یاد خدا بالاتر است، و خدا می‌داند چه می‌کنید.»

پیامبر اکرم (ص) به ابوذر فرمود: «هر کس غیبت مسلمانان را کند، تا چهل روز نماز و روزه‌اش قبول نمی‌شود؛ مگر اینکه فرد غیبت شده، او را ببخشد.»

۴۰-

(مفرد آقا صالح، یاری از نماز و روزه، صفحه‌ی ۱۳۷ و ۱۳۸)

اگر مسافر پیش از ظهر به وطنش یا به جایی که می‌خواهد ده روز در آنجا بماند برسد، در صورتی که مبطلات روزه را انجام نداده باشد، باید روزه بگیرد و در صورتی که مبطلات را انجام داده باشد، نمی‌تواند روزه بگیرد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه‌ی «۱»: کسی که غسل بر او واجب است، در صورتی می‌تواند با تیمم روزه بگیرد که سهل‌انگاری کند و غسل نکند تا وقت تنگ شود نه اینکه از همان ابتدا تیمم کند.

گزینه‌ی «۲»: مسافری که رفتن او بیش از ۴ فرسخ شرعی (۵/۲۲ کیلومتر) و مجموعه رفت و برگشت او بیشتر از ۸ فرسخ باشد، نباید روزه بگیرد.

گزینه‌ی «۳»: اگر فرزند با نهدی پدر و مادر به سفری برود که بر او واجب نبوده است، باید نماز را تمام بخواند و روزه‌اش را بگیرد.

زبان انگلیسی (۱)

۴۱-

(رضا بهرنگی)

ترجمه‌ی جمله: «این پاراگراف مطرح می‌کند که امواج زلزله‌ای زمین را تکان می‌دهند.»

(درک مطلب)

۴۲-

(رضا بهرنگی)

ترجمه‌ی جمله: «در متن ذکر شده است که سنگ‌ها هنگامی که فشار زیاد شود،

می‌شکنند.»

(درک مطلب)

۴۳-

(رضا بهرنگی)

ترجمه‌ی جمله: «با توجه به متن زلزله‌ها باعث حرکات تکه‌های سنگ می‌شوند.»

(درک مطلب)

۴۴-

(رضا بهرنگی)

ترجمه‌ی جمله: «در متن ضمیر "They"، به «دو صفحه» برمی‌گردد.»

(درک مطلب)

۴۵-

(رضا بهرنگی)

ترجمه‌ی جمله: «کلمه "smoothly" در متن که زیر آن خط کشیده شده از لحاظ

معنایی به "lightly" به معنی «به آهستگی» نزدیک‌ترین است.»

(درک مطلب)

۴۶-

(مهمر سهرابی)

ترجمه‌ی جمله: «بهترین عنوان برای متن چیست؟»

«نوعی از گفتار که سوت زده می‌شود.»

(درک مطلب)

۴۷-

(مهمر سهرابی)

ترجمه‌ی جمله: «متن به‌طور تلویحی می‌گوید که اگر به خاطر ویژگی‌های جغرافیایی لا

گمرا نبود سیل‌بو به وجود نمی‌آمد.»

(درک مطلب)

۴۸-

(مهمر سهرابی)

ترجمه‌ی جمله: «هنگامی که شرایط به اندازه‌ی کافی مطلوب باشد، صدای یک فردی که

از سیل‌بو استفاده می‌کند، از فاصله‌ی ۹ مایلی می‌تواند شنیده شود.»

(درک مطلب)

۴۹-

(مهمر سهرابی)

ترجمه‌ی جمله: «کلمه "approximately" در متن که زیر آن خط کشیده شده از

لحاظ معنایی به "nearly" به معنی «تقریباً» نزدیک‌ترین است.»

(درک مطلب)

۵۰-

(مهمر سهرابی)

ترجمه‌ی جمله: «با توجه به متن کدام جمله صحیح نیست؟»

«یک سوت خوب دقیقاً می‌تواند از فاصله‌ی ۹ مایلی شنیده شود.»

(درک مطلب)

بیاضی و آمار (۱)

-۵۷

(امیر مضموریان، معیارهای پراکندگی، صفحه‌ی ۱۰۵ تا ۱۰۹)

ابتدا میانگین را محاسبه می‌کنیم:

$$\bar{x} = \frac{2a - 1 + 2a + 2 + 2a - 4 + 2a + 3}{4} = \frac{8a}{4} = 2a$$

حال طبق رابطه‌ی انحراف معیار داریم:

$$\sigma = \sqrt{\frac{(2a-1-2a)^2 + (2a+2-2a)^2 + (2a-4-2a)^2 + (2a+3-2a)^2}{4}}$$

$$\Rightarrow \sigma = \sqrt{\frac{(-1)^2 + 2^2 + (-4)^2 + (3)^2}{4}} = \sqrt{\frac{1+4+16+9}{4}} = \sqrt{\frac{30}{4}} = \frac{\sqrt{30}}{2}$$

-۵۸

(امیر مضموریان، معیارهای پراکندگی، صفحه‌ی ۱۰۵ تا ۱۰۹)

طبق رابطه‌ی $\sigma^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + (x_3 - \bar{x})^2}{3}$ در صورتی واریانس صفر می‌شود که:

$$x_1 = \bar{x}, x_2 = \bar{x}, x_3 = \bar{x} \Rightarrow x_1 = x_2 = x_3 = \bar{x}$$

در این صورت باید همه‌ی داده‌ها برابر باشند و میانه نیز برابر خود داده‌ها خواهد شد، یعنی:

$$2a + b = 6a = 3c - b = 18$$

$$\begin{cases} 6a = 18 \Rightarrow a = 3 \\ 2a + b = 18 \Rightarrow 2 \times 3 + b = 18 \Rightarrow b = 12 \\ 3c - b = 18 \Rightarrow 3c - 12 = 18 \Rightarrow 3c = 30 \Rightarrow c = 10 \end{cases}$$

$$a + b + c = 3 + 12 + 10 = 25$$

-۵۹

(امیر زراندوز، نمودارهای یک متغیره، صفحه‌ی ۱۳۱ تا ۱۲۵)

نوشتن داده‌ها و یافتن چارک‌ها

$$5, 5, 5, 5, 6, 6, 6, 7, 7, 8, 9, 9, 10, 10, 10$$

داده‌های دنباله‌ی سمت راست $\sigma^2 = 0$: واریانس $\Rightarrow 10, 10, 10$ یعنی داده‌های بعد از Q_3

دقت کنید که چون داده‌ها با هم برابرند، لذا واریانس آن‌ها صفر است و نیاز به انجام هیچ‌گونه محاسبه‌ای برای یافتن واریانس نداریم.

-۶۰

(عمیر زرین‌کفش، معیارهای پراکندگی، صفحه‌ی ۱۰۵ تا ۱۱۴)

ابتدا میانگین داده‌های هر سه بازار را حساب می‌کنیم:

$$\bar{x}_{(الف)} = \frac{8+10+12+12+10+8+10}{7} = \frac{70}{7} = 10$$

$$\bar{x}_{(ب)} = \frac{8+10+13+9+11+8+11}{7} = \frac{70}{7} = 10$$

$$\bar{x}_{(پ)} = \frac{6+6+15+14+8+12+9}{7} = \frac{70}{7} = 10$$

میانگین هر سه بازار یکسان است، حال به محاسبه‌ی انحراف معیار هر سه بازار می‌پردازیم:

$$\sigma_{(الف)} = \sqrt{\frac{2^2 + 0^2 + 2^2 + 2^2 + 0^2 + 2^2 + 0^2}{7}} = \sqrt{\frac{16}{7}}$$

$$\sigma_{(ب)} = \sqrt{\frac{2^2 + 0^2 + 3^2 + 1^2 + 1^2 + 2^2 + 1^2}{7}} = \sqrt{\frac{20}{7}}$$

$$\sigma_{(پ)} = \sqrt{\frac{4^2 + 4^2 + 5^2 + 4^2 + 2^2 + 2^2 + 1^2}{7}} = \sqrt{\frac{82}{7}}$$

چون انحراف معیار بازار (الف) کمتر است، پس پراکندگی داده‌ها در اطراف میانگین کمتر از بازارهای دیگر است، پس این بازار ثبات بیشتری دارد.

-۵۱

(عمیر زرین‌کفش، معیارهای پراکندگی، صفحه‌ی ۱۰۵ تا ۱۰۹)

تقریباً ۹۹/۹ درصد از مشاهدات در فاصله‌ی سه برابر انحراف معیار از میانگین قرار دارند.

-۵۲

(امیر زراندوز، معیارهای پراکندگی، صفحه‌ی ۱۱۰)

دامنه‌ی میان چارکی یعنی $(Q_3 - Q_1)$ است، پس ابتدا چارک‌ها را به دست می‌آوریم تا به جواب $(Q_3 - Q_1)$ برسیم، ابتدا داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم:

$$1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 9, 12, 13, 15, 17, 18, 20$$

$$\begin{matrix} Q_1 & Q_2 & Q_3 \\ \Rightarrow IQR = Q_3 - Q_1 = 15 - 5 = 10 \end{matrix}$$

-۵۳

(امیر مضموریان، معیارهای گرایش به مرکز، صفحه‌ی ۱۰۴ تا ۱۰۴)

ابتدا میانگین داده‌های اولیه را محاسبه می‌کنیم:

$$\bar{x}_1 = \frac{16+5+13+17+9}{5} = \frac{60}{5} = 12$$

حال با افزودن سه داده، باید میانگین ۸ داده‌ی جدید برابر با $12 \times 2 = 24$ شود.

$$\bar{x}_2 = 24 \Rightarrow \frac{\text{مجموع داده‌ها}}{8} = 24 \Rightarrow \text{مجموع داده‌ها} = 24 \times 8 = 192$$

مجموع ۸ داده باید ۱۹۲ باشد، از آنجا که مجموع ۵ داده‌ی اولیه ۶۰ است، باید مجموع ۳ داده‌ی جدید $192 - 60 = 132$ باشد.

در بین گزینه‌ها تنها گزینه‌ای که مجموع سه داده‌ی آن برابر با ۱۳۲ است، گزینه‌ی «۲» است.

-۵۴

(امیر زراندوز، نمودارهای یک متغیره، صفحه‌ی ۱۱۶ تا ۱۲۰)

تعداد کل داده‌ها $N = 10 + 18 + 24 + 18 + 10 = 80$

تعداد خیلی قوی‌ها $f = 10$

$$\Rightarrow \text{درصد مطلوب} = \frac{f}{N} \times 100 = \frac{10}{80} \times 100 = 12.5\%$$

-۵۵

(امیر مضموریان، معیارهای گرایش به مرکز، صفحه‌ی ۱۰۴ تا ۱۰۴)

ابتدا بدون در نظر گرفتن m ، داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم:

$$2, 4, 6, 10, 12, 16, 17, 17, 20$$

میانه‌ی این اعداد (بدون در نظر گرفتن m) برابر ۱۲ است. از آنجا که میانه‌ی همه‌ی اعداد برابر ۱۳ است، باید عدد m بزرگتر از ۱۲ باشد (زیرا در محاسبه‌ی میانه‌ی این ۱۰ عدد، میانگین دو عدد وسط محاسبه می‌شود). حال اگر $m \geq 16$ باشد، میانه برابر

$$\text{با } \frac{12+16}{2} = 14 \text{ می‌شود که نادرست است.}$$

$$\text{پس } m \text{ بین } 12 \text{ و } 16 \text{ است، یعنی میانه برابر است با: } \frac{m+12}{2}$$

$$\frac{12+m}{2} = 13 \Rightarrow m = 14$$

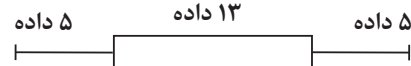
حال میانگین را محاسبه می‌کنیم:

$$\bar{x} = \frac{2+4+6+10+12+14+16+17+17+20}{10} = 11/8$$

-۵۶

(امیر مضموریان، نمودارهای یک متغیره، صفحه‌ی ۱۳۱ تا ۱۲۵)

از آنجا که تعداد داده‌ها ۲۳ فرد است، میانه یکی از داده‌ها است و داده‌ی دوازدهم است و نمودار جعبه‌ای داده‌ها به صورت زیر است:

۱۷ داده از چارک سوم کوچکتر و ۱۷ داده از چارک اول بزرگتر هستند.

اقتصاد

۶۱-

(معمومه‌ی حسینی صفا، اقتصاد بین‌الملل، صفحه‌ی ۱۱۰)

صادرات و واردات کالا و خدمات، سرمایه‌گذاری (یا حرکت سرمایه)، برقراری روابط تجاری با ملت‌های دیگر، تشکیل اتحادیه‌های اقتصادی و مالی با کشورهای همسایه و اجرای موافقت‌نامه‌های همکاری اقتصادی از موارد مطرح در اقتصاد بین‌الملل است. برخورد با متخلفان از اجرای عهدنامه‌ها از موارد مطرح در اقتصاد بین‌الملل نیست.

۶۲-

(معمومه‌ی حسینی صفا، اقتصاد بین‌الملل، صفحه‌ی ۱۱۲ و ۱۱۱)

تولیدکنندگان معمولاً فرصت، تخصص و امکانات لازم را برای فروش محصولات خود به مصرف‌کنندگان کشورهای دیگر ندارند؛ به همین دلیل، این کار را از طریق افرادی انجام می‌دهند که شغل آن‌ها خرید محصول در مرکز تولید و فروش آن در مناطق مصرف بین‌المللی است. به این افراد در اصطلاح «تاجر» یا «بازرگان» گفته می‌شود. بازاریابان بین‌المللی می‌توانند با اطلاع از بازارهای کشورهای دیگر و نیازها و علایق مصرف‌کنندگان خارجی به تولیدکنندگان داخلی و افزایش رونق اقتصادی کشور کمک شایانی بکنند. - پیدایش صنعت بخار، حمل و نقل ریلی و هوانوردی و به دنبال آن، پیشرفت دانش فنی بشر، وجود امنیت نسبی در سرزمین‌ها، راه‌های مناسب و مقررات مورد قبول بین‌المللی، موجب کاهش هزینه‌های تجارت در داخل و خارج از مرزها شد.

۶۳-

(معمومه‌ی حسینی صفا، اقتصاد بین‌الملل، صفحه‌ی ۱۱۳)

کشورها از نظر در اختیار داشتن منابع طبیعی، معادن زیرزمینی و سرمایه‌ی انسانی متخصص وضع یکسانی ندارند.

۶۴-

(علیرضا رضایی، اقتصاد بین‌الملل، صفحه‌ی ۱۱۸)

هرچند اصل بر رعایت مزیت‌های مطلق و نسبی و عدم تخصیص امکانات تولید به حوزه‌های غیرمزیتی است، اما اگر در کوتاه‌مدت برای عوامل تولید، امکان اشتغال وجود نداشته باشد، تولید و خلق ارزش افزوده حتی در محصولی غیرمزیتی و کم‌مزیت، از بیکاری بهتر است.

۶۵-

(علیرضا رضایی، اقتصاد بین‌الملل، صفحه‌ی ۱۱۸)

«مزیت داشتن یا نداشتن مفهومی ایستا و دائمی نیست، به عبارت دیگر اگر کشوری به دلیل محدودیت‌های طبیعی، مزیت اقتصادی نداشته باشد به این معنی نیست که نمی‌تواند به مزیت دست یابد. اگر محصولی با هزینه‌ی تمام شده زیاد و کیفیت کم تولید شود، با حمایت دولت یا مصرف‌کنندگان از آن می‌تواند مزیت به دست آورد.»

۶۶-

(مریم بوستان، اقتصاد بین‌الملل، صفحه‌ی ۱۱۸ و ۱۲۰)

- «صنایع نوزاد» و «صنایع گلخانه‌ای» به صنایعی گفته می‌شود که با حمایت دولت و مردم در مسیر کسب مزیت اقتصادی است. - زنجیره خلق ارزش در اقتصاد به تمامی مراحل ایجاد ارزش افزوده گفته می‌شود.

۶۷-

(علیرضا رضایی، اقتصاد بین‌الملل، صفحه‌ی ۱۲۱)

- مانع تراشی در مقابل مبادلات مالی، بانک‌ها و بیمه‌ها از تحریم‌های مالی محسوب می‌شوند. - تحریم موجب می‌شود که کشور تحریم‌شونده با اتکا به نیروهای داخلی به تولید دست بزند و مزیت‌های اقتصادی و رقابتی کسب کند. با اجرای صحیح این سیاست، اقتصاد درون‌زا تحقق می‌یابد.

۶۸-

(علیرضا رضایی، اقتصاد بین‌الملل، صفحه‌ی ۱۱۴ و ۱۱۵)

کشور A در تولید قهوه مزیت مطلق دارد. بنابراین باید در داخل به تولید قهوه بپردازد و برنج موردنیاز خود را از کشور B وارد کند. کشور B در تولید برنج مزیت مطلق دارد. بنابراین باید در داخل به تولید برنج بپردازد و قهوه موردنیاز خود را از کشور A وارد کند. کشور C در تولید هیچ کدام از محصولات، مزیت مطلق ندارد اما در کشور خود در تولید برنج نسبت به قهوه مزیت نسبی دارد (۴۵۰ به ۲۵۰) بنابراین باید در تولید برنج متمرکز شود و قهوه مورد نیاز خود را از کشور A وارد کند.

۶۹-

(علیرضا رضایی، اقتصاد ایران، صفحه‌ی ۱۲۷ و ۱۲۸)

تشریح عبارات نادرست:

ج) در دوره‌ی پهلوی در نتیجه‌ی افزایش درآمدهای نفتی، قدرت اقتصادی دولت افزایش یافت. د) در دوره‌ی پهلوی، نوسازی و توسعه‌ی ایران به صورتی ظاهری و سطحی و با صنایع مونتاز انجام شد.

۷۰-

(کوثر دستورانی، توکیبی)

- کشور ما بعد از پیروزی انقلاب اسلامی با بلوکه شدن اسامول و دارایی‌های خود، مشمول تحریم‌های آمریکا شد. - اتحادیه‌ی ملل جنوب شرق آسیا چهارمین منطقه‌ی قدرتمند تجاری در جهان به‌شمار می‌رود.

۷۱-

(کوثر دستورانی، اقتصاد ایران، صفحه‌ی ۱۲۵ تا ۱۲۷)

تغییر و تحول سریع در اروپا و شکل‌گیری قدرت‌های بزرگ در قاره اروپا: اقتصاد ایران در سال‌های قبل از ۱۳۰۰ هـ. ش
 اعطای امتیاز به کشورهای استعماری، عهدنامه‌های ننگین: اقتصاد ایران در سال‌های قبل از ۱۳۰۰ هـ. ش
 شکل‌گیری نظام نوینی در مالیات‌گیری و بودجه‌بندی کشور: اقتصاد ایران از ۱۳۰۰ تا ۱۳۵۷

۷۲-

(مهری کارران، اقتصاد ایران، صفحه‌ی ۱۲۵)

الف) در نیمه اول حکومت صفویه، علاوه بر یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه و مستقلی شکل گرفت که با سایر لایه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی داشت.

ب) در دوران قاجار، بی‌کفایتی و عیاشی حکام به اوج رسید و ایران فرصت طلاایی خود را برای جبران عقب‌ماندگی نسبت به اروپا - که در آن زمان هنوز چشمگیر نشده بود - از دست داد.

۷۳-

(مهری کارران، اقتصاد بین‌الملل، صفحه‌ی ۱۱۶)

روابط اقتصادی بین کشورها فقط به تجارت بین‌الملل (مبادله کالا و خدمات) محدود نمی‌شود بلکه به مهاجرت نیروی کار و حرکت سرمایه (جابه‌جایی عوامل تولید) از نقطه‌ای از دنیا به نقطه دیگر که وضع بهتری دارد، نیز اطلاق می‌شود.

۷۴-

(مهری کارران، اقتصاد بین‌الملل، صفحه‌ی ۱۱۶ و ۱۱۷)

تولید کالاها و خدمات راهبردی، بدون توجه به میزان سود، هزینه و بازار و ... انجام می‌شود.

۷۵-

(علیرضا رضایی، اقتصاد ایران، صفحه‌ی ۱۳۲)

در اغلب کشورهای توسعه یافته پیشرفت‌ها به بهای تخریب شدید محیط زیست بوده است و با این اتفاق امکان دستیابی به پیشرفت و توسعه پایدار و مداوم وجود نخواهد داشت و اصل ۵۰ قانون اساسی بر این موضوع تأکید دارد.

۷۶-

(ممدابراهیم مازنی، اقتصاد ایران، صفحه‌ی ۱۳۰)

اصل ۴۴ قانون اساسی در مورد محدوده فعالیت بخش‌های اقتصادی است و پست و تلگراف و کشتیرانی در بخش دولتی قرار دارند و مالکیت آن‌ها به صورت عمومی و در اختیار دولت است.

۷۷-

(ممدابراهیم مازنی، اقتصاد ایران، صفحه‌ی ۱۲۸ و ۱۲۹)

فصل چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، که شامل اصول چهل و سوم تا پنجاه و پنجم می‌شود با عنوان اقتصاد و امور مالی به مسائل اقتصادی کشور پرداخته و چارچوب کلی نظام اقتصادی مطلوب خود را ترسیم کرده است.

۷۸-

(ممدابراهیم مازنی، اقتصاد ایران، صفحه‌ی ۱۳۲ و ۱۳۳)

تشریح عبارات نادرست:

ب) پس از پیروزی انقلاب اسلامی به دنبال اعلام قانون ملی شدن بعضی از فعالیت‌های اقتصادی، اداره تعداد قابل توجهی از کارخانه‌ها و مؤسسات تولیدی - تجاری به دولت سپرده شد.

ج) در ایام قبل از انقلاب کارخانه‌ها و مؤسسات تولیدی - تجاری عمدتاً به وابستگان دربار متعلق بود.

۷۹-

(ممدابراهیم مازنی، اقتصاد ایران، صفحه‌ی ۱۳۱ و ۱۳۲)

هر یک از عبارات مذکور در صورت سؤال به ترتیب به اصول ۴۶ و ۴۹ و ۴۸ قانون اساسی مربوط می‌شود.

۸۰-

(مریم بوستان، اقتصاد بین‌الملل، صفحه‌ی ۱۱۵ و ۱۲۰)

تشریح عبارات نادرست:

زندگی عموم انسان‌ها در جامعه شهری بر تک محصولی مبتنی است و بنابراین هر فردی با تخصص خود به یک شغل و حرفه مشغول است.

علوم و فنون ادبی (۱)

۸۱-

(اعظم نوری‌نیا، قافیه، صفحه‌ی ۹۱)

ابیات «الف»، «پ»، «ت» و «ث» دو قافیه دارند.
الف: کمان و امتحان / جست و خست
پ: مستت و دستت / تیرم و گیرم
ث: راند و ماند / بارم و دارم

۸۲-

(شبنم رمشانی، قافیه، صفحه‌ی ۹۲)

کلمات «بیمار و کشدار» با یکدیگر هم‌قافیه هستند و حروف الحاقی ندارند. حرف روی در آن‌ها «ر» است. قافیه، مطابق با قاعده «۲» [مصوت + صامت] (الف + ر) است.

۸۳-

(سعیر یعفری، زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن، صفحه‌ی ۸۳)
نثر عبارات صورت سؤال: «الف» نثر فنی، «ب» نثر فنی، «پ» نثر موزون، «ت» نثر فنی، «ث» نثر موزون

۸۴-

(شبنم رمشانی، قافیه، صفحه‌ی ۹۰)

کلمات «زیبا» و «را» کلمات قافیه هستند: قافیه براساس قاعده «۱» است.
در سایر گزینه‌ها، قافیه براساس قاعده «۲» است:
گزینه‌ی «۲»: واژگان قافیه: بی‌زبان و عیان / حروف قافیه: ان
گزینه‌ی «۳»: واژگان قافیه: اسرار و بازار / حروف قافیه (ار)
گزینه‌ی «۴»: واژگان قافیه: بر و فر / حروف قافیه (ر)

۸۵-

(مهناز شریفی، زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن، صفحه‌ی ۸۵)
در این نوشته، حذف فعل وجود ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: در این حکایت کوتاه نویسنده نعمت‌های این دنیا را به مواردی از جمله روشنایی برق، چشیدن شهد مسموم و خواب نیکو (رویا) تشبیه کرده است.
گزینه «۳»: کلمات عربی فراوانی در متن استفاده شده است از جمله ثبات، مسموم، اثنا، لکن، تحسّر، تاسف ...
گزینه «۴»: استفاده از توصیفاتی هم‌چون خمره پر شهد مسموم، چون روشنایی برق بی‌دوام و ثبات

۸۶-

(مهناز شریفی، قافیه، صفحه‌ی ۸۹ و ۹۰)

در بیت «ب» کلمه «او» ردیف است و قافیه به حساب نمی‌آید. حروف قافیه این بیت «ومی» است.
در بیت «ث» نیز کلمه «را» ردیف و حروف قافیه «بیم» است.
حروف قافیه در بیت «الف»، «ا» و مطابق با قاعده «۱» است.
حرف قافیه در بیت «ت» نیز «و» و مطابق با قاعده «۱» است.
در بیت «پ» حرف قافیه «ا» و مطابق با قاعده «۱» است.

۸۷-

(عارف‌سارات طباطبایی‌نژاد، زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن، صفحه‌ی ۸۱ و ۸۲)

ناصر خسرو از شاعران آغاز این دوره، به سبب پایبندی به اعتقادات خاص دینی از دربارها کناره می‌گرفت. پس از او، سنایی هم - که ابتدا مدیحه‌گوی بود - در دوره دوم از حیات شعری خود به سیر و سلوک معنوی پرداخت.

۸۸-

(سعیر یعفری، قافیه، صفحه‌ی ۸۹)

الف) «مستان» در این بیت در هر مصراع، یک معنی جداگانه دارد؛ در مصراع نخست به معنای «مست‌ها» و در مصراع دوم به معنای «نگیر» آمده است.
پ) «بیم» ردیف نیست و جزء حروف الحاقی قافیه به شمار می‌رود.
ث) «جوی» در هر یک از مصراع‌های این بیت در معناهای متفاوتی آمده است: در مصراع نخست به معنای «جوینده» و در مصراع دوم به معنای «جوی آب» آمده است.

۸۹-

(اعظم نوری‌نیا، قافیه، صفحه‌ی ۹۱)

قافیه درونی در گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: خلقی، زرقی، غرقی
گزینه «۲»: فرخنده، زنده، فروزنده
گزینه «۴»: ما، نما، شما

۹۰-

(عارف‌سارات طباطبایی‌نژاد، زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن، صفحه‌ی ۸۱ و ۸۲)

عبارت «ب» و «د» صحیح است.
الف) سخن ناصر خسرو یادآور سروده‌های سخنوران قرن چهارم است.
ج) مولوی و عطار پیرو سنایی بودند.

علوم و فنون ادبی (۱) (شاهد گواه)

۹۱-

(کتاب جامع با تغییر، زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن، صفحه‌ی ۸۴ و ۸۵ کتاب درسی)
بیت گزینه «۱» از نظر سادگی و زبان شعر و استفاده از دو نشانه برای یک متمم (به سر اندر / به شعر اندر) ویژگی‌های سبک خراسانی را دارد.

۹۲-

(کتاب جامع، قافیه، صفحه‌ی ۹۰ کتاب درسی)

حروف قافیه در بیت گزینه «۳» (س) و الگوی هجایی آن «مصوت کوتاه + صامت» است؛ اما الگوی هجایی حروف قافیه در سایر گزینه‌ها «مصوت کوتاه + صامت + صامت» است.
حروف قافیه در سایر ابیات:

گزینه «۱»: - یب
گزینه «۲»: - ند
گزینه «۴»: - شت

۹۳-

(کتاب جامع، زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن، صفحه‌ی ۸۳ و ۸۵ کتاب درسی)

در متن، ایهام وجود ندارد.
آرایه تشخیص: آموختن ماه / استمداد گرفتن زهره
آرایه تناسب: ماه و زهره
تشریح گزینه‌های دیگر:
گزینه «۲»: در وی سباع و وحوش بسیار بودند. / ملک ایشان شیری [بود].
گزینه «۳»: واژگان عربی در متن: صحن، استمداد، سباع، وحوش، طاعت، متابعت، حشمت، حریم، سیادت و ...

۹۴-

(کتاب جامع، قافیه، صفحه‌ی ۹۰ و ۹۱ کتاب درسی)

حکایتی و روایتی = واژه‌های قافیه هستند و حروف مشترک قافیه «ت + ی» با مصوت کوتاه شروع شده است. / «ی» حرف الحاقی است.
تشریح گزینه‌های دیگر:
گزینه «۱»: باری - خاری = واژه‌های قافیه / حروف مشترک «ار + ی» / «ی» حرف الحاقی است.
گزینه «۲»: یاری - گل‌عداری = واژه‌های قافیه / حروف مشترک «ار + ی» / «ی» حرف الحاقی است.
گزینه «۳»: سرزمینی - ره‌نشینی = واژه‌های قافیه / حروف مشترک «ین + ی» / «ی» حرف الحاقی است.

۹۵-

کتاب جامع، زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن، صفحه‌ی ۸۵ کتاب (درسی) در بیت گزیده «۲»: شکایت و انتقاد اجتماعی دیده می‌شود.

۹۶-

کتاب جامع، قافیه، صفحه‌ی ۹۲ کتاب (درسی)

تشریح گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «بود» و «گشود»

گزینه «۲»: «خدایانند» و «لبخند»

گزینه «۳»: «فراز» و «باز»

۹۷-

کتاب جامع، زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن، صفحه‌ی ۸۵ کتاب (درسی) در عبارت این گزیده، جابه‌جایی صورت گرفته است: به جماعتی بسیار و خلقی بی‌شمار رسیدم.

افعال محذوف به ترتیب عبارت‌اند از:

گزینه «۱»: «داشت»

گزینه «۳»: «است»

گزینه «۴»: «است»

۹۸-

کتاب جامع، قافیه، صفحه‌ی ۹۱ کتاب (درسی) در بیت گزیده «۲»: کلمات «عرجون - بیرون» و «نمود - نبود» با یک‌دیگر قافیه شده‌اند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: واژه‌های قافیه «آن - دان» هستند.

گزینه «۳»: کلمات «نادان» و «آسان» قافیه هستند.

گزینه «۴»: کلمات «جوید» و «گوید» قافیه هستند. «باز» ردیف است.

۹۹-

کتاب جامع، زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن، صفحه‌ی ۸۴ کتاب (درسی) کنایه: به صحرا برافکندن (آشکار کردن، فاش ساختن) / تشخیص: رخسار صبح (اضافه استعاره) / استعاره: پیر ← آسمان / طلیسان مطراً ← شب

۱۰۰-

کتاب جامع، قافیه، صفحه‌ی ۹۰ کتاب (درسی) قافیه‌ی بیت این گزینه مطابق قاعده «۲» و سایر ابیات مطابق قاعده «۱» است.

تاریخ (۱) ایران و جهان باستان

۱۰۱-

معمومه سبینی صفی، دین و اعتقادات، صفحه‌های ۱۳۱، ۱۳۳ و ۱۳۴

تشریح گزینه‌ها:

گزینه «۱»: غلط (در اواسط دوره‌اشکانیان) - غلط (آذرفرنبغ در فارس، خاص موبدان بود).

گزینه «۲»: صحیح - صحیح

گزینه «۳»: غلط (برخی از پادشاهان اشکانی) - صحیح

گزینه «۴»: صحیح - غلط (در این سلسله مراتب، پس از موبدان موبد، روحانیون جای می‌گرفتند.)

۱۰۲-

معمومه سبینی صفی، دین و اعتقادات، صفحه‌ی ۱۳۳ تا ۱۳۵

پیشرفت دین مسیح در قلمرو ساسانی و در گرفتن مباحثات اعتقادی میان پیروان ادیان مختلف، موجب شد موبدان برای اینکه در مقام بحث و جدل، سند و مدرک قابل استنادی در اختیار داشته باشند، اقدام به مکتوب کردن اوستای شفاهی کنند.

مانی عقیده داشت که او و پیامبران پیش از وی، آمده‌اند تا روح را که از دنیای نور است، از جهان مادی و تاریکی برهانند و انسان را به رستگاری برسانند.

در زمان بهرام یکم، مانی به زندان افتاد و اندکی بعد اعدام شد.

۱۰۳-

معمومه سبینی صفی، اقتصاد و معیشت، صفحه‌های ۱۱۹ تا ۱۲۲ و ۱۲۴

تشریح موارد:

الف) یکی از مقام‌های عالی‌مرتبۀ دربار ساسانی که عنوان واستریوشان‌سالار داشت، رئیس روستاییان و کشاورزان به‌شمار می‌رفت.

ب) داریوش بزرگ، یکی از اهالی آسیای صغیر به نام اسکیلکس را مأمور کشف مسیرهای آبی کرد.

ج) داریوش

د) دوران فرمانروایی اشکانیان و ساسانیان

ه) دوران فرمانروایی ساسانیان

۱۰۴-

معمومه سبینی صفی، اقتصاد و معیشت، صفحه‌ی ۱۲۶ و ۱۲۷

تشریح موارد نادرست:

الف) وضعیت اقتصاد و معیشت ایران در دوران باستان همواره تحت تأثیر عوامل سیاسی، مدیریتی و اقلیمی قرار داشت.

ب) با به قدرت رسیدن اشکانیان، بار دیگر جریان داد و ستد به خصوص بازرگانی خارجی رونق اساسی گرفت و یکی از عوامل مهم آن، برقراری روابط سیاسی و تجاری میان ایران و چین و در پی آن گشایش جاده‌ی معروف ابریشم بود.

۱۰۵-

مانند سارانت شاهمراری، اقتصاد و معیشت، صفحه‌های ۱۲۴ و ۱۲۶

الف) ساسانیان

ب) در دوران حکومت سلوکیان، تجارت رونق گذشته را نداشت، از حجم مبادله کالاهای ارزان قیمت کاسته شد و در عوض اشیای تجملی، جای آن‌ها را گرفت.

پ) بقایای کاروان‌سراها و پل‌های برج‌مانده از دوره‌ی ساسانی نشان می‌دهد که در آن زمان، توجه خاصی به بازسازی و توسعه‌ی جاده‌ها می‌شده است.

ت) نظام پولی که داریوش هخامنشی ایجاد کرد، معیاری برای ارزش‌گذاری کالاها و خدمات در نواحی مختلف پادشاهی هخامنشی شد و عامل مهمی در بسط و گسترش تجارت داخلی و خارجی بود.

ث) حکومت هخامنشی با یکپارچه ساختن سرزمین‌های ثروتمند و متمدنی که مردمان آن‌ها دارای تجربیات فراوانی در تولید کالاهای مختلف بودند، کمک شایانی به رونق اقتصادی و توسعه‌ی صنعت کرد.

۱۰۶-

هژبر رییمی، جامعه و خانواده، صفحه‌های ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۲ و ۱۱۳

در دوره‌ی ساسانیان مردم به‌طور موروثی به فعالیت‌های خدماتی و تولیدی مشغول بودند و پس از جنبش مزدک، خسرو انوشیروان اقداماتی انجام داد که در نتیجه‌ی آن‌ها از نفوذ و قدرت نجبای درجه‌ی اول کاسته شد.

در زمان هخامنشیان به‌دلیل اهمیت فتوحات نظامی، قشر جنگجویان نسبت به اشراف و بزرگان در جایگاه بالایی قرار داشتند.

در دوره‌ی اشکانیان در نتیجه‌ی جنگ‌های پیاپی با دشمنان خارجی، شمار چشمگیری از اسیران جنگی گردآمده بودند.

در دوره‌ی مادها تمرکز قدرت و ثروت نزد عده‌ای خاص، موجب ایجاد نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی و شکل‌گیری طبقات اجتماعی به‌معنای واقعی آن شد.

۱۰۷-

هژبر رییمی، جامعه و خانواده، صفحه‌ی ۱۱۳ تا ۱۱۶

گاهنبارها به شکرانه‌ی آفریده شدن عناصر اصلی خلقت برگزار می‌شد.

سلطه‌ی پدر خانواده بر اعضای خانواده نامحدود بود.

در زمان هخامنشیان زنان و مردان با حقوق مساوی و برابر کار می‌کردند.

۱۰۸-

(کوثر «ستورانی، جامعه و خانواده، صفحه‌های ۱۰۹، ۱۱۲ و ۱۱۳)

تشریح موارد نادرست:

در زمان هخامنشیان با افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی، نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت.
در دوران ساسانیان، موبدان زرتشتی، مدافع نابرابری‌های اجتماعی و امتیازات طبقه حاکم بودند.
در عصر ساسانی، دبیران جزو نجبای درجه دوم محسوب می‌شدند.
اقتصاد خانواده به صورت معیشتی بود و دسترنج تمام افراد خانواده برای رفع نیازمندی‌های مشترک مصرف می‌شد.

۱۰۹-

(کوثر «ستورانی، جامعه و خانواده، صفحه‌ی ۱۱۰ تا ۱۱۲)

تشریح سایر موارد:

گزینه‌ی «۱»: درست - غلط (توضیح مربوط به سلسله ساسانیان)
گزینه‌ی «۲»: درست - غلط (توضیح مربوط به سلسله ساسانیان)
گزینه‌ی «۴»: غلط (در زمان اشکانیان شش خانواده قدرتمند جزو نجبای درجه اول بودند) - درست

۱۱۰-

(کوثر «ستورانی، جامعه و خانواده، صفحه‌ی ۱۱۰ و ۱۱۱)

تصویر اول مربوط به نقش برجسته بهرام دوم ساسانی و دربارانش در نقش رستم و تصویر دوم مربوط به بزرگان مادی و پارسی در سنگ نگاره‌های تخت جمشید می‌باشد.

مغرافیای ایران

۱۱۱-

(مضمونه «های زاره، سکونتگاه‌های ایران، صفحه‌ی ۷۶ و ۷۷)

۱۲٪ از شهرهای ایران در ارتفاع ۱۰۰۰-۵۰۰ متری از سطح دریا ساخته شده‌اند و در گذشته ری در مسیر جاده ابریشم ساخته شده است.

۱۱۲-

(مضمونه «های زاره، سکونتگاه‌های ایران، صفحه‌ی ۷۸)

از عوامل تأثیرگذار در گسترش سکونتگاه‌ها شرایط جغرافیایی (طبیعی، انسانی) است و شهر پیشاپور در زمان ساسانیان از اهمیت ارتباطی مهمی در ایران برخوردار بود.

۱۱۳-

(الهام «میرزائی، سکونتگاه‌های ایران، صفحه‌های ۸۱، ۸۲، ۸۳ و ۸۵)

عبارت‌های الف، ب و ث نادرست است.
تشریح عبارت‌های نادرست:
الف) شهر همدان دارای شکل شعاعی است.
ب) در سه دهه اخیر، ایران شاهد تغییرات زیادی در جمعیت و ظاهر سکونتگاه‌های خود بوده است.
ث) آلودگی هوا در تهران به‌طور متوسط موجب کاهش ۵ سال از عمر تهرانی‌ها شده است.

۱۱۴-

(الهام «میرزائی، سکونتگاه‌های ایران، صفحه‌ی ۸۴ و ۸۵)

الف) نقش هر سکونتگاه براساس وضع جغرافیایی آن اعم از طبیعی یا انسانی تعیین می‌شود و نقش سکونتگاه در چهره و سیمای آن منعکس می‌شود.
ب) شهر بیرانشهر دارای نقش نظامی است.
پ) اراک و اصفهان به دلیل وجود کارخانه‌های مهم و متعدد، نقش صنعتی دارند.
ت) شهر تهران به دلیل پایتخت بودن، استقرار وزارتخانه‌ها، سفارتخانه‌ها و مراکز بزرگ اداری دارای نقش سیاسی - اداری می‌باشد. همچنین به دلیل اقامت دانشجویان از سراسر کشور نقش دانشگاهی هم دارد.

۱۱۵-

(مهمراهیم «علی نژاد، توان‌های اقتصادی ایران، صفحه‌ی ۸۷ و ۸۸)

اختلاف شدید درجه حرارت روزانه و سالانه در نواحی مختلف ایران، سبب ایجاد تنوع فراوان در تولیدات باغی شده است.
استان‌های یزد، فارس، خراسان رضوی و مرکزی از مراکز اصلی تولید انار در کشور می‌باشند.
امروزه با توجه به مشکل کاهش منابع آبی کشور، توصیه می‌شود محور توسعه کشاورزی از زراعت به توسعه باغداری با روش‌های نوین آبیاری و متناسب با محیط تغییر یابد.
محدودیت در منابع آب و خاک، بهره‌وری کم، وجود آفات و خسارات طبیعی، نوسانات آب و هوایی، بی‌ثباتی در قیمت محصولات و ... از جمله مشکلات تولیدات زراعی در کشور است که باعث شده است کشاورزان در تأمین برخی محصولات زراعی به واردات وابسته باشد.

۱۱۶-

(مهمراهیم «علی نژاد، توان‌های اقتصادی ایران، صفحه‌ی ۸۹)

به‌جز گزینه‌ی «۴» بقیه گزینه‌ها از عوامل رشد دامداری در کشور می‌باشند.

۱۱۷-

(مهری «گردان، توان‌های اقتصادی ایران، صفحه‌ی ۹۱ تا ۹۴)

الف) امروزه بخش خدمات کمک زیادی به ترسیم سایر بخش‌های اقتصادی می‌کند.
ب) بخش معدن یکی از بخش‌های مهم اشتغال در کشورمان است.
ج) صنعت خودروسازی یکی از شاخصه‌های توسعه یافتگی کشور است.
د) فرش ایران به دلیل بافت و نقش و نگار خاص از اهمیت و شهرت بین‌المللی برخوردار است.

۱۱۸-

(مهری «گردان، توان‌های اقتصادی ایران، صفحه‌ی ۹۴ و ۹۵)

الف) برای تربیت انسان‌های سالم و رشد یافته دولت‌ها هزینه بسیاری صرف می‌کنند، اما اطمینان دارند اثربخشی و بازدهی آن در درازمدت به دست خواهد آمد.
ب) امروزه تجارت یکی از راه‌های مهم تولید ثروت برای کشورهاست.
ج) امروزه زیربنای توسعه اقتصادی براساس سیستم حمل و نقل و ارتباطات مناسب آن شکل می‌گیرد.

۱۱۹-

(مضمونه «سینی صفای، سکونتگاه‌های ایران، صفحه‌ی ۷۹ و ۸۰)

در ایران، وجود کوه‌های البرز و زاگرس و نیز دشت‌های پست و همجوار مجاور آن‌ها از قرن‌ها پیش اوضاع مساعدی را برای دامپروری فراهم کرده است.
روستای لیقوان در استان آذربایجان شرقی و روستای آق‌اولر در استان گیلان واقع شده است.

۱۲۰-

(مضمونه «سینی صفای، توان‌های اقتصادی ایران، صفحه‌ی ۹۶)

پیکره‌بندی طبیعی این سرزمین، برخورداری از موقعیت دریایی و خشکی، وجود کوه‌های بلند، دشت‌های وسیع، سواحل گوناگون و بیابان‌های شگفت‌انگیز گردشگری زمین‌گردی (ژئوتوریسم) را ایجاد کرده است.

جامعه‌شناسی (۱)

۱۲۱-

(مهمراهیم «مازنی، تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل درونی»، صفحه‌ی ۸۱ و ۸۲)

- هرگاه عقاید و ارزش‌ها اهمیت و اعتبار خود را نزد اعضای جهان اجتماعی از دست بدهند، دوام هویت فرهنگی با چالش‌هایی مواجه می‌شود.
- هویت اجتماعی افراد، محصول عضویت گروهی آن‌هاست.
- هویت فرهنگی تا زمانی که عقاید و ارزش‌های مربوط به آن، مورد پذیرش اعضای جهان اجتماعی و برای آن‌ها مهم باشد، دوام می‌آورد.

۱۲۲-

(مریم بوستان، *تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل درونی»*، صفحه‌ی ۸۳)
بحران هویت در جایی به وجود می‌آید که جهان اجتماعی، توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی خود را نداشته باشد.
تزلزل فرهنگی هنگامی رخ می‌دهد که عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌هایی که هویت فرهنگی جهان اجتماعی را می‌سازند، مورد تردید قرار گیرند و ثبات و استقرار خود را در زندگی مردم از دست بدهند.

۱۲۳-

(مهدی‌ابراهیم مازنی، *تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل درونی»*، صفحه‌ی ۸۴)
- با توجه به پیوستار ص ۸۴ بعد از بحران هویت فرهنگی، تحول فرهنگی به وقوع می‌پیوندد.
- تحول جامعه‌ی جاهلی به جامعه‌ی نبوی، تحول فرهنگی مثبت و تحول جامعه‌ی نبوی به جامعه‌ی اموی تحول فرهنگی منفی است.

۱۲۴-

(علیرضا رضایی، *تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل درونی»*، صفحه‌ی ۸۴)
علل درونی تحولات فرهنگی یا به ابداعات و نوآوری‌های مثبت و منفی افراد و اعضای جهان اجتماعی مربوط می‌شود یا به کاستی‌ها و بن‌بست‌های موجود در هویت فرهنگی جهان اجتماعی باز می‌گردد.

۱۲۵-

(علیرضا رضایی، *تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل درونی»*، صفحه‌ی ۸۵)
- کاستی و خلأ معنوی، دانشمندان و متفکران اجتماعی را به بازاندیشی درباره بنیان‌های عقیدتی و ارزشی جهان اجتماعی فرا می‌خواند.
- مرگ یک جهان اجتماعی زمانی رخ می‌دهد که با وجود به‌کارگیری تمامی ظرفیت‌های خود، از پاسخ‌گویی به نیازهای طبیعی و جسمانی یا فطری و معنوی انسان‌ها باز می‌ماند.

۱۲۶-

(هژبر رهیمی، *تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل بیرونی»*، صفحه‌ی ۸۸)
جهان اسلام در رویایی با فرهنگ‌های یونان و روم دچار تحولات هویتی نشد.

۱۲۷-

(مهدی‌ابراهیم مازنی، *تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل بیرونی»*، صفحه‌ی ۹۱)
جهان‌های اجتماعی که براساس فطرت انسان شکل نگرفته‌اند و از عقاید و ارزش‌های حق برخوردار نیستند، مانع از آن می‌شوند که انسان به شناخت و تفسیری صحیح از عالم و آدم برسند. در این جهان‌های اجتماعی، انسان‌ها از حقیقت خود و هستی دور می‌مانند. تصویری که از انسان ارائه می‌شود، سرایی از حقیقت است؛ به همین دلیل فطرت آدمی در این جهان به آرامش نمی‌رسد و به اضطراب و تشویش گرفتار می‌شود و در نهایت، سر به عصیان و اعتراض بر می‌دارد.

۱۲۸-

(علیرضا رضایی، *تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل بیرونی»*، صفحه‌ی ۹۰)
الف) خودباختگی جوامع غیرغربی در برابر جهان غرب، را «غرب‌زدگی» می‌نامند.
ب) غرب‌زدگی جوامع غیرغربی مهم‌ترین مانع تعامل آن‌ها با جهان غرب است.
ج) بسیاری از جوامع غیرغربی، در رویارویی با جهان غرب، به‌دلیل اینکه مرعوب قدرت اقتصادی و سیاسی برتر غرب گشتند، به خودباختگی فرهنگی گرفتار شدند.

۱۲۹-

(هژبر رهیمی، *هویت ایرانی «هویت فرهنگی ایران»*، صفحه‌ی ۹۵)
تشریح عبارت نادرست:
ب) برخورد جهان غرب با جهان اسلام تجربه‌ی جدیدی است که هنوز به پایان خود نرسیده است.

۱۳۰-

(مریم بوستان، *هویت ایرانی «هویت فرهنگی ایران»*، صفحه‌ی ۹۷ تا ۹۹)
تشریح عبارت نادرست:
در دوران رضا خان حجاب مسئله و معضل درون جامعه ایران بود.

منطق

۱۳۱-

(مانند سارات شاهمراری، *قضیه شرطی و قیاس استنباطی*، صفحه‌ی ۸۵ و ۸۶)
تشریح موارد نادرست:
گزینه‌ی «۲»: قضایای شرطی متصل از دو بخش شرط و جواب شرط تشکیل شده‌اند. گزینه‌ی «۳»: فقط در قضایای شرطی متصل به پیوستگی و اتصال میان دو نسبت حکم می‌شود.
گزینه‌ی «۴»: به قضایایی که در آن به اتصال یا انفصال میان دو نسبت حکم می‌شود قضیه‌ی شرطی می‌گویند.

۱۳۲-

(کوثر دستورانی، *قضیه شرطی و قیاس استنباطی*، صفحه‌ی ۸۷)
دانش بشری یا تصور است یا تصدیق ← منفصل حقیقی
حیوان نمی‌تواند هم اسب باشد هم الاغ اما می‌تواند هیچ کدام نباشد. ← منفصل مانع‌الجمع
فردا نمی‌تواند هم چهارشنبه باشد هم سه‌شنبه اما می‌تواند هیچ‌یک نباشد. ← منفصل مانع‌الجمع

۱۳۳-

(کوثر دستورانی، *قیاس اقترانی*، صفحه‌ی ۷۴)
در صورتی که از قیاسی که حد وسط در آن تکرار نشده نتیجه‌گیری شود، فرد دچار مغالطه‌ی عدم تکرار حد وسط شده است مانند گزینه‌ی «۱»، «۲» و «۳» که عین حد وسط تکرار نشده است.

۱۳۴-

(کوثر دستورانی، *قیاس اقترانی*، صفحه‌ی ۷۲ و ۷۳)
«.:» نشانه‌ی «نتیجه» در استدلال قیاسی است (پس شامل همه‌ی استدلال‌های قیاسی می‌شود) هم‌چنین جایگاه حد وسط در شکل چهارم در مقدمه‌ی اول موضوع و در مقدمه‌ی دوم محمول می‌باشد.

۱۳۵-

(فاطمه شهیمیری، *قضیه شرطی و قیاس استنباطی*، صفحه‌ی ۹۰)
قیاس استنباطی قیاسی است که عین یا نقیض نتیجه در یکی از مقدمات ذکر شده باشد. این قیاس از دو مقدمه تشکیل می‌شود که یکی شرطی و دیگری حملی است. از آنجا که مقدمه‌ی شرطی آن می‌تواند یکی از چهار قضیه‌ی شرطی باشد، چهار حالت دارد. قیاس اقترانی می‌تواند به شکل شرطی یا حملی باشد، نه قیاس استنباطی.

۱۳۶-

(فاطمه شهیمیری، *قیاس اقترانی*، صفحه‌ی ۷۴ تا ۷۴)
در قیاس اقترانی لازم است موضوع یا محمول یک مقدمه، قرین موضوع یا محمول مقدمه‌ی دیگر در نتیجه قرار گیرد و حد وسط حذف شود لذا همه‌ی اجزای بخش شده در نتیجه، قرین یکدیگر قرار نمی‌گیرند.

۱۳۷-

(کوثر دستورانی، *قیاس اقترانی*، صفحه‌ی ۷۷ تا ۷۹)
برای بررسی اعتبار قیاس اقترانی نخست شرط اول را بررسی می‌کنیم و اگر شرط اول را داشت به سراغ شرط دوم می‌رویم و اگر شرط دوم رعایت شده بود شرط سوم را بررسی می‌کنیم. (ترتیب مهم است.)

۱۳۸-

(هژبر رحیمی، **قیاس اقرانی**، صفحه‌ی ۷۶ و ۷۷)
 علامت‌گذاری دو مثال اول درست است، اما در مثال آخر که قضیه‌ی شخصیه داریم علامت موضوع باید مثبت باشد، محمول قضایای شخصیه (از نظر دامنه‌ی مصادیق)، از قانون محمول قضایای محصوره تبعیت می‌کند (یعنی در قضایای موجهه، منفی و در قضایای سالبه، مثبت هستند).

۱۳۹-

(فاطمه شهیمیری، **قضیه شرطی و قیاس استثنایی**، صفحه‌ی ۹۲)
 قیاس استثنایی انحصالی براساس مقدمه‌ی اول آن که یک قضیه‌ی شرطی منفصل است، سه حالت دارد که در حالت اول یعنی قیاس انحصالی حقیقی می‌توان چهار قیاس استثنایی تشکیل داد که همگی معتبرند.

۱۴۰-

(فاطمه شهیمیری، **قضیه شرطی و قیاس استثنایی**، صفحه‌ی ۹۰)
 در قیاس استثنایی انحصالی دو حالت «وضع مقدم» و «رفع تالی» نتیجه قطعی و معتبر دارد و دو حالت «رفع مقدم» و «وضع تالی» نتیجه غیرقطعی و نامعتبر دارد. به دو حالت اخیر که نمی‌توان در آن به نتیجه‌ی صحیحی رسید مغالطه «رفع مقدم» و «وضع تالی» می‌گویند.

منطق (شاهد گواه)

۱۴۱-

(کتاب **یامع**، **قیاس اقرانی**، صفحه‌ی ۷۶ کتاب درسی)
 علامات قضایا و قیاس بدین ترتیب است:
 موضوع قضایای موجهه کلی +
 موضوع قضایای موجهه جزئی -
 محمول قضایای سالبه + (چه سالبه کلی و یا سالبه جزئی)
 محمول قضایای موجهه -
 پس قضایای موردنظر بدین ترتیب دارای علامت هستند:
 هیچ رودی + پرآب + نیست.
 بعضی دانشجویان - مترجم - هستند.
 بعضی فلاسفه - سیاستمدار + نیستند.
 هر مددجویی + به مشاوره - نیاز دارد.

۱۴۲-

(کتاب **یامع**، **قیاس اقرانی**، صفحه‌ی ۷۶ و ۷۷ کتاب درسی)
 سور قضایای کلی نشان می‌دهد که همه‌ی مصادیق موضوع، موردنظر گوینده است و سور قضایای جزئی نشان می‌دهد که برخی از مصادیق موضوع، موردنظر گوینده است.

۱۴۳-

(کتاب **یامع**، **قیاس اقرانی**، صفحه‌ی ۷۹ کتاب درسی)
 با توجه به شرط سوم اعتبار قیاس می‌توان گفت: موضوع یا محمولی که در نتیجه مثبت است، در مقدمات نیز باید مثبت باشد و موضوع و محمولی که در نتیجه منفی است، نیاز به بررسی ندارد. نتیجه‌ی قیاس ذکر شده در صورت سؤال «بعضی الف - ج - است» می‌باشد.

۱۴۴-

(کتاب **یامع**، **قضیه شرطی و قیاس استثنایی**، صفحه‌ی ۸۷ و ۹۲ کتاب درسی)
تشریح موارد نادرست:
 گزینه «۱» منفصل حقیقی است ولی معتبر نیست؛ زیرا گفته می‌تواند دست‌یافت باشد در حالی که باید می‌گفت لزوماً دست‌یافت است. گزینه «۲» منفصل غیرقابل جمع در صدق است و گزینه «۳» نیز منفصل غیرقابل جمع در صدق یا همان مانعة‌الجمع است و گزینه «۴» منفصل حقیقی و معتبر است.
توضیح نکات درسی:
 آگاهی از اقسام قضایای شرطی به شما در جهت حذف گزینه‌های نادرست کمک می‌کند.

۱۴۵-

(کتاب **یامع**، **قضیه شرطی و قیاس استثنایی**، صفحه‌ی ۹۰ و ۹۱ کتاب درسی)
 قیاس استثنایی انحصالی در دو حالت، معتبر و نتیجه‌بخش است:
 ۱- قاعده‌ی وضع مقدم (اثبات مقدم) ← اثبات تالی
 ۲- قاعده‌ی رفع تالی (نفی تالی) ← نفی مقدم
 و در دو حالت نفی مقدم و اثبات تالی، قیاس معتبر نیست و نمی‌توان به نتیجه‌ی صحیح دست یافت و قیاس مذکور در صورت سؤال در حالت نفی مقدم مطرح شده است؛ «پس قیاس معتبر نیست».

۱۴۶-

(کتاب **یامع**، **قضیه شرطی و قیاس استثنایی**، صفحه‌ی ۹۰ و ۹۱ کتاب درسی)
 در گزینه «۱» در بازی والیبال لیگ شهرهای شمالی کشور گروه‌های دیگری غیر از الف و ب می‌تواند در مسابقه برنده باشد، پس صحیح نیست. گزینه «۳» نیز در صورت مسأله گفته شده است در رقابت و بازی والیبال دیروز ... ممکن است در بازی والیبال دیروز چندین گروه در مقابل هم بازی کرده باشند و از طرفی اگر گروه ب پیروز نشده گروه الف می‌تواند پیروز باشد یا نباشد (لزاماً غلط است). گزینه «۴» فقط بازی بین گروه الف و ب صورت گرفته پس اگر گروه الف پیروز شود لزوماً گروه ب پیروز نیست (نه اینکه نمی‌تواند پیروز باشد) پس گزینه «۲» صحیح است یعنی بین دو گروه الف و ب مسابقه بوده اگر گروه الف پیروز نشده حتماً گروه ب پیروز می‌شود. (بدون در نظر گرفتن تساوی)

۱۴۷-

(کتاب **یامع**، **قضیه شرطی و قیاس استثنایی**، صفحه‌ی ۷۶ کتاب درسی)
 علامت‌گذاری در قیاس‌ها بدین ترتیب است که موضوع کلی‌ها را با علامت مثبت (+) و موضوع جزئی‌ها را با علامت منفی (-) نمایش می‌دهند. هم‌چنین محمول در قضایای سالبه مثبت (+) و در قضایای موجهه منفی (-) می‌باشد هر الف+ ب- است، بعضی ب- ج- است، بعضی ب+ الف- است، هیچ ب+ ج+ نیست.

۱۴۸-

(کتاب **یامع**، **قیاس اقرانی**، صفحه‌ی ۷۳ کتاب درسی)
 حد وسط در مقدمه‌ی اول و دوم موضوع است پس شکل سوم می‌باشد.
توضیح نکات درسی:
 نتیجه در شکل سوم همواره «جزئیه» می‌باشد.

۱۴۹-

(کتاب **یامع**، **قیاس اقرانی**، صفحه‌ی ۷۶ کتاب درسی)
 در قضایای سالبه همه مصادیق محمول و در قضایای موجهه برخی از مصادیق محمول مورد نظر گوینده است. این دو نکته اساس تعیین اعتبار یک قیاس اند.

۱۵۰-

(کتاب **یامع**، **قیاس اقرانی**، صفحه‌ی ۷۶ کتاب درسی)
تشریح گزینه‌های نادرست:
 در گزینه «۱» حد وسط در قیاس بعضی الف ... در هر دو مقدمه منفی است و شکل اول. در قیاس دوم هر سیاهی ... حد وسط در مقدمه اول منفی و در مقدمه دوم مثبت است و شکل دوم.
 در گزینه «۲» در هر کتابی ... حد وسط در مقدمه ۱ و ۲ منفی است و شکل دوم. در قیاس بعضی مشاوره‌ها ... در مقدمه اول حد وسط منفی و در مقدمه دوم مثبت است و شکل اول.
 در گزینه «۳» در مقدمه اول حد وسط مثبت و در مقدمه دوم حد وسط منفی است و شکل سوم و در قیاس هیچ ستاره‌ای متحرک نیست ... حد وسط در مقدمه اول محمول و مثبت و در مقدمه دوم حد وسط موضوع و علامت حد وسط مثبت می‌باشد. و در گزینه «۴» در هر مورد علامت حد وسط منفی می‌باشد و مورد اول شکل دوم و مورد دوم شکل سوم می‌باشد.